

Badische Landesbibliothek Karlsruhe

Digitale Sammlung der Badischen Landesbibliothek Karlsruhe

Sphaera mundi

Johannes <de Sacrobosco>

[Köln], 1501

[Nachtrag handschriftlich]

[urn:nbn:de:bsz:31-304119](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:bsz:31-304119)

Quodlibet Clima noianoz caput ab aliq^o loco ^{p^{ro} p^{ro} Imp^{er}ia}
monte, fluuio a oppido Insign. hoc pacto 2° ^{oppido}
parallela ducta p^{er} mediu^m h^{uius} climatis & trisit ^{est}
p^{er} eund^{em} locu^m montz, fluuiu^m a oppido id^est Quare
haud indigne primu^m clima d^{icitur} diamerocis .

p^{er} meoem q^{uod} parallela ducta p^{er} eiu^s mediu^m vaga^{ta}
p^{er} meoem voca^{tur} 2° p^{ri}m^um clima Meoecanu^m.

Meoec d^{icitur} p^{ro}tolem^e Lib^{ro} 2° c^{ap} 8 tradit, effin^{it}
Insula a nilo q^{uod} habet ab occasu & ab Astabora
fluuio q^{uod} a p^{ar}te t^{er} orientali. In ea Insula ciu^{itas}
est eiu^s no^{me} Meoec, Regia & metropol^{is} egiptu^m ^{p^{er} p^{ro}ph^{et}ias}
vt refert Strabo h^{uius} p^{ri}m^um p^{ro}to. in lon^g 61 g^{rad}
30 mⁱⁿ, In lat^{it} 16 g^{rad} 40 mⁱⁿ. Posita in 2^a tab. affric^e.

Et sunt tam Insula q^{uod} ciuitas intercepte Equ^{ino}
& tropico ca^{pit}. Sunt iⁿ t^{er} t^{er}da zona. Secundu^m
Clima d^{icitur} Diafienes . p^{er} Syenem vl Syenciu^m
Et aut^{em} Syene v^{er}bs egipti prouincie chebades p^{ri}m^um
Viana tropico cancli. De qua p^{ro}to. Li 2° c^{ap} 4
& tabula 2^a Affric^e h^{uius} in Lon^g 62 g^{rad} in lat^{it}
23 g^{rad} 40 mⁱⁿ.

Terciu^m clima voca^{tur} Dia alex
andrus . p^{er} Alexandria a Alexandriu^m. Et n^{on}
Alexandria v^{er}bs Affric^e Insignis ptolem^e philadelphi
metropol^{is} egipti. D^{icitur} qu^{od} p^{ro}to. Li 2° c^{ap} 4 & tabla
3^a Affric^e h^{uius} in Lon^g 60 g^{rad} 30 mⁱⁿ. In lat^{it}
31 g^{rad}.

Quartu^m clima d^{icitur} Dia Rhod^e . p^{er} Rhodu^m
vl Rhodiannu^m. Rhodu^m asie inuicis est Insula
h^{uius} hac n^{on} t^{er} t^{er}da t^{er} p^{er} l^oca eiu^s no^{me}
Thuroz insulabz forasse egiptu^m. De q^{uod} p^{ro}to. Li^o 4°
c^{ap} 2° c^{ap} finem & tab. 1^a Asie h^{uius} in Lon^g 48 g^{rad}

30 m in Lat^e 30 fere **Quintu** clima dicitur dia Rho-
mes: p̄ Rhomā l' Rhomanū, Rhoma. n. est vrbj
Europe int' Italicas p̄clausis maxi. antistis p̄as
Lo. 993 d' q̄ p̄to. Li. 3 r. 1 + tab. 6. Europe. h̄is
in Lon^e 36 f̄ 30 m In latine vero 21. f̄ 24 m
Ptole. In suis tabul' vocat palellū q̄ p̄ mediu
h̄i clī. dicit helleponticū q̄ p̄m h̄i 4 m. clī
nō h̄ret. mare n. helleponticū dicit h̄i in Lat^e
21 f̄ 20 m ecce mē^m q̄ clī. 20 p̄g ex
tabul' eiq̄ p̄to p̄ 9 + 10 Europe 7. Asia

Sextum clima vocat autor dia boristhenis.
p̄ boristhenem a boristhemū. Baruer gda id
clima sit nūcipam a Boristhene fluuiū Jamatic
Europe, aut a ciuitate sita ad dōm fluuiū dicta
Boristhanes a olbia, aut a Boristhene Insula
misie inferiori adiacenti. Nullū tñ hoz veritatē
inuenit. Quom n. boristhenis fluuiū nec boristhenis
ciuit' nec boristhenis Insula sint sub palellū
vergente p̄ mediu h̄i climat'. Imo a tota h̄i
climat' latine excludunt. Testis h̄az rez verissimū
est p̄to q̄ Lo. 3 r. 8, 4 + tab. Euro. fontē bori-
sthenis fluuij pot' in lon^e arc' 42 f̄, in Lat^e
aut 43 f̄. Ostia vō eiq̄ nūat in Lon^e ḡinere
41 f̄ 30 m In latine 28 f̄ 30 m. Boristhenis
ciuit' alius olbia dicta p̄m cumq̄ in lon^e com-
plet' 41 f̄, in latine 29 f̄. Insula at' Bori-
sthenis in lon^e h̄i 21 f̄ 14 m, in latine 21 f̄
20 m. vō t̄ approbat h̄o 3 r. 101 fine 7 q̄ tab.
Europe h̄is habitis confer latines q̄ climat' ad
latines p̄cedentes + videbis erratū. ¶ P̄terea alij

affirmat hoc esse dem boristhemiam a vento borea q' suo fido
 p'prietate i meo est climas. Et montes nunc candu' alpinos
 alemanu' dundu' ab ytalica imperiosus e, ab his n' montibz

patet uniuscuiusqz climatis latitudo a principio ipsius versus equi
 noctialem vsqz in finem eiusdem versus polum arcticum. 2 q' p'mi
 climatis latitudo est maior latitudine secundi. 2 sic deinceps. Lon
 gitude autem climatis potest appellari linea ducta ab oriente in oc
 cidentem equidistans ab equinoctiali. Unde longitudo primi cli
 matis est maior longitudine secundi. 2 sic deinceps quod contingit
 propter angustiam sphere.

¶ Autor ex pdictis quedam correlaria que in textu patebunt co
 ducit. Primo tamen adducit vnum notabile de quibusdam locis ha
 bitabilibus extra septimum clima. Tum dicit. Licet plures sint insule
 et hominu' habitaciones etc. que etiam in climata distingui possent.
 Sed quonia' intemperate sunt. ideo eas reliquit indistinctas. ¶ No
 ta Ptholomeus quem insequutus est autor tempore suo parte ter
 re habitabilem in septem distinguit climata. Et q' partes magis sep
 tentrionales modice erant tunc habitationis. Neqz sufficiens causa
 no' distinctionis est prauitas habitacionis vt vult autor. Quoniam
 multe insule vel regiones prope equinoctialem sunt tante prauitas
 tis 2 forte maioris. ex eo q' monstra ibidem multa ac varie figuratio
 nis veluti hystorici sentiunt generantur 2 tamen inter climata enume
 rantur. Ideo quia nostre regiones propter motum octaue spher
 re magis ad temperamentu' sunt redacte. ¶ Tabula climatum vi
 ginti quattuor habitabilium noua 2 satis verificata sequitur.

in se p'prietate sit
 validiss. Sed
 aut hi mon
 ad mem' 6^{ti} cl
 p'm teste p'to.
 q' tab. Euro.
 h'nt in lat'ne 24
 q' 4 circa Et
 p'm h'oy auto
 p'ong dixisset
 dia boreas.
 faolt e'it' reym
 esse corrupu' p'
 2 in alijs 4
 pleriqz Loaz
 p'to: vocat q'
 allelu h' climata
 p' pontu'. Pergit
 n' p' pontu' euji
 nu' ut ex cia
 habent liquido p'tz.

Septimu' clima ab autore dia Riphicos vocat: q' riphicos montes
 aut Riphicianu'. No' arbitro' autoris m'z fuisse 1° clima a
 Riphicis montibz (ut q'da affirmat) dicit. Quom' p't ex terminos h'z
 longe d'nat p't in Sarmacia europz sit. Testis e' p'to. L' 7
 2 q' tab 3 Euro. h'oy p'm amodot montes dicit' h'nt 2 lon'
 p' 40 q' in lat'ne 41 q' mediu' montu' riphicoy h'z 2 lon' 63 q'
 2 lat'ne 41 q' 30 m' finis h'z 13 q' in lon' 2 61 q' in lat'ne
 Conferant' h'ec lat'ne ad lat'ne medij 1° cl'it' 2 patet' erro
 Censend' e' hoc esse diu Riphicianu' a Riphic' q'd p'm Idema
 inhabitantiu' h' cli' s'nt gelu' p'uini a frig' qz in eo cl'it'
 2 t'po mag' gelid' 2 p'uino p'd q' in alijs p'dic' qz mag' distat

a via sol & circulo equinotiali pto: vocat in suis tabul. palella
 p mem hq cliy ducm bousthemicu qz tñp p bousthemē flu
 4 circi fere elbia dicit ut frank pñ ex hys d' 6to climate

narrans pñg?
 h' clima dicit
 dia dicitur
 q' 6to d.

Tabula Climatium

Tabula Climatium
 rectificata. 1491
 Antia Climatium

Elevatio poli
 gra. M.
 Gradia. plixitas
 latitudis. diei
 climatū ho. mi.

1	Ameici insula Barbara mons	0	0	6020	12	0.
2	Mondi insula empozia ethi.	8	36	5681	12	30
3	Ethiopia supra egyptum	16	43	5227	13	0.
4	Egyptus thebais	24	11	4558	13	30
5	Iudea Iherusalem	30	40	4025	14	0.
6	Sicilia regnum granate	36	25	3500	14	30
7	Apulia Roma	41	24	3278	15	0.
8	Croacia Lombardia	45	15	3197	15	30
9	Moravia Bataria	48	49	2112	16	0.
10	Misina Turingia	51	50	1867	16	30
11	Saxonia Bestualia	54	30	1516	17	0.
12	Prussia Dollatia	56	40	1283	17	30
13	Dacia Scotia	58	30	1167	18	0.
14	Scania Livonia	60	10	992	18	30
15	Gottia Dibernia	61	35	653	19	0.
16	Hollandia Thile insula	62	51	631	19	30
17	Suecia Mare gotticum	63	25	583	20	0.
18	Noruegia	64	15	513	20	30
19	Engrouelandt	64	59	362	21	0.
20	Uvermelandt	65	30	350	21	30
21	Promontoria noruegie	66	0	175	22	0.
22	Promontoria noruegie	66	15	82	22	30
23	Gottia orientalis	66	22	35	23	0.
24	et vltimū Pilappen landt	66	25	23	23	30
	Finis vltimi et. 24. climatū.	66	27.	0	24	0.

65 ft
 studia
 a-100
 974 100
 1 5-ndur